

PFU-SAK NR. 085/14

KLAGER: Stein Arve Jacobsen Møllerhaug
ADRESSE: Kleiva 28,1088 Oslo

TELEFON:
PUBLIKASJON: Dagbladet
PUBLISERINGSDATO: 17.03.2014
STOFFOMRÅDE: Rettssak
GENRE: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Samtidig imøtegåelsesrett, feilaktige opplysninger
REGISTRERT: 18.03.2014
BEHANDLET I SEKR.: 25.03.2014
BEHANDLES I PFU: 28.08.2014
FERDIGBEHANDLET: 26.08.2014
BEHANDLINGSTID: 98 dager
KLAGEGRUPPE: Næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Dagbladet publiserte **mandag 17. mars 2014** en artikkel på nett med tittelen «- **Privatetterforskere sladret til motparten**» og ingressen:

«Ola Thune fikk innrømmelse fra kollega. Han ringte sin gamle venn Mona Høiness.»

Sakens bakteppe var den mye omtalte arvestriden mellom Mona Høiness og Urdahl-slektningene. Slektningene og deres advokat, Fred A. Gade, hadde anket arvestriden inn for Borgarting lagmannsrett. Rettssaken startet denne mandagen, og det fremgikk av artikkelen at hele uka var satt av til bevisførsel og nærmere 30 personer skulle vitne. Advokat Mette Yvonne Larsen, som representerte Høiness, hevdet på rettens første dag at Høiness' PC var hacket av Stein Møllerhaug:

«Privatetterforskeres samrøre ble et tema da Mona Høiness' prosessfullmektig, advokat Mette Yvonne Larsen, startet sin forklaring i Borgarting lagmannsrett i ettermiddag. Motpartens advokater Fred A. Gade og Knut Rabl-Vøien motsatte seg at privatetterforsker Ola Thune skulle få forklare seg «i full frihet» seinere i uka fordi han hadde mottatt fortrolige opplysninger fra Urdahl-slektningens etterforskerteam.

Onsdag er dagen Urdahl-slektningenes engasjerte privatetterforsker Geir Selvik Malthe-Sørensen skal slippe katta ut av sekken om sine funn rundt testamentet.

Mette Yvonne Larsen punkterte noe av spenningen på rettens første dag. - Vi har fått vite at Mona Høiness' PC med testamentteksten er blitt hacket av Geir Selvik Malthe-Sørenssens samarbeidspartner Stein Møllerhaug, framholdt Larsen.»

Artikkelen var illustrert med et bilde av privatetterforsker Ola Thune. Bildetekst:

«Bildetekst: LYTTET - OG GIKK VIDERE: Privatetterforsker fikk høre en historie fra en kollega som jobbet for motparten til hans venninne Mona Høiness.»

KLAGEN:

Klager er den omtalte Møllerhaug. Han skriver: «Artikkelen inneholder særdeles sterke beskyldninger og inkriminerende anklager mot meg [...]. Anklagene er uriktige og vil kunne få meget alvorlige konsekvenser for meg siden de fikk stå uimotsagt.» Klager viser spesielt til setningen «- Vi har fått vite at Mona Høiness' PC med testamentteksten er blitt hacket av Geir Selvik Malthe-Sørenssens samarbeidspartner Stein Møllerhaug, framholdt Larsen.»

Det opplyses at Dagbladet publiserte artikkelen kl. 16:17. Kl. 17:33 ble Dagbladet kontaktet av Møllerhaugs samarbeidspartner og gjort oppmerksom på at «dette ikke bare var feil, det var også potensielt meget farlig for mitt omdømme som ekspert på datasikkerhet [...] Dagbladet ble da bedt om å vurdere hele artikkelen, alternativt slippe meg til med en samtidig imøtegåelse.»

Kl. 17:49 ringer journalisten tilbake med spørsmål om hvor Møllerhaug er. «Journalisten ble da informert om at hvis DB ikke ville trekke artikkelen, så hadde jeg gjort klar en kommentar som ønskes inn i artikkelen. Denne ble så umiddelbart sendt over på mail.»

Det vises videre til at Dagbladets journalist får klagers telefonnummer kl 18, kl 23 ringes Møllerhaug opp for et intervju, men ifølge klager er ingenting blitt publisert ennå. Klager skriver: «I skrivende stund (18. mars) er det ikke foretatt publisering av denne artikkel på nett eller papir. Artikkelen, som ble publisert uten den nødvendige samtidige imøtegåelse 17. mars, er heller ikke korrigert.»

Klager mener Dagbladet har brutt Vær Varsom-plakatens punkt 4.14: «De som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger.»

Da **sekretariatet** mottok klagen, 18. mars, var klagers kommentar publisert i den påklagede artikkelen, under mellomtittelen «Møllerhaug: - Grunnløse påstander»:

«Stein A. J. Møllerhaug avviser overfor Dagbladet påstandene i retten om datatyveri som fullstendig grunnløse. [I denne saken forklarer han](#) om sin konfidensielle samtale med privatetterforsker og om sin drøyt 20 år lange karriere som sikkerhetsekspert uten å ha vært anmeldt eller dømt for slike forhold.»

Sekretariatet gjorde klager oppmerksom på dette.

Klager opplyste imidlertid at han likevel ønsket å opprettholde klagen fordi han mente han skulle vært kontaktet før publiseringen, jfr. samtidig imøtegåelse. Videre mente han det hadde tatt for lang tid (et døgn) før hans kommentar ble tatt inn i artikkelen.

Klager skriver han senere slapp godt til i oppfølgingsartikler, men skaden var skjedd, og senere publiseringer retter ikke opp i det opprinnelige bruddet.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Dagbladet skriver at utgangspunktet for denne klagen er at advokat Mette Yvonne Larsen, som representerer Mona Høiness, forklarte seg i åpen rett om et sentralt vitnes troverdighet. Det aktuelle vitnet, som da er klager, hadde på dette tidspunkt ikke avlagt vitnemål.

Etter Dagbladets mening utløser ikke advokat Larsens påstand, under rettens første dag, noen rett til samtidig imøtegåelse. Det vises til pressens referatprivilegium i rettssaker, og avisen skriver: «Det er retten, og ikke pressen, som til syvende og sist skal finne ut hvem som snakker sant eller ikke i en rettssak»

Dagbladet viser til en rekke kilder når det gjelder pressens rett til å referere fra rettssaker. Blant annet siteres det fra Stortingsmelding nr. 26, der referatprivilegiet omtales slik: *«Hovedregelen i norsk injurierett har vært at den som viderebringer en beskyldning, har et selvstendig ansvar for beskyldningens sannhet. Regelen har vært praktisert med visse unntak. I rettspraksis har det utviklet seg en lære om ansvarsfrihet for dekkende referat fra blant annet rettsmøter, tiltalebeslutninger og siktelser. Dette har gjerne vært betegnet som referatprivilegiet.»*

Videre refereres forsker Svein Brurås som i egen etikk-bok skriver dette: *«Referatprivilegiet er som kjent en lovbestemt rett til å gjengi utsagn og beskyldninger som kan være injurierende, og som dermed ellers kunne påført deg straffeansvar. Det er altså et "privilegium" som gjør at du uten risiko for straff kan referere ærekrenkende utsagn og uriktige påstander som måtte fremkomme i retten (samt fra enkelte andre kilder)»*

Det vises også til Norsk Presseforbunds arbeid med revidering av Vær Varsom-plakaten i 2005, der det het: *«Den samtidige imøtegåelsesretten kan ikke uten videre overføres til leserbrev, ledere og kommentarartikler. Men prinsippet om at den som utsettes for sterke og håndfaste beskyldninger skal ha mulighet til samtidig kommentar, kan ikke uten videre settes til side. Det pålegger derfor redaksjonene å ha rutiner som gjør at sterke påstander kontrolleres og de angrepne om mulig blir konfrontert med de beskyldningene som rettes mot dem. Dette kan naturligvis ikke gjelde fullt ut når påstandene og beskyldningene er elementer i en løpende offentlig debatt, eller omfattes av referatprivilegiet.»*

Dagbladet viser også til en lignende PFU-sak fra 1997 (PFU-sak 97-112): *«Klagen gjelder en nyhetsmelding Nettavisen brakte fra åpningen av straffesaken etter drap på et ungt par i Ålesund høsten 1996. Klageren, som er far til det mannlige drapsofferet, mener Nettavisen brøt god presseskikk ved å gjengi tiltaltes feilaktige opplysning om at såvel tiltalte selv som de drepte ble sett på som*

"satanister". Etter klagerens mening burde påstanden vært korrigerert eller utdypet med forklaringene fra øvrige vitner.

Nettavisen påpeker at deres nyhetsmelding var basert på NTBs referat fra rettssaken, men er fullt ut innforstått med at det foreligger et selvstendig redaksjonelt ansvar ved gjengivelse av en slik byråmelding. Nettavisen har heller ikke noe problem med å se at rettssaken har vært en belastning for klageren og hans familie, men mener det ikke kan være tvil om at gjengivelsen av tiltaltes forklaring kommer inn under pressens referatprivilegium.

Pressens Faglige Utvalg kan ikke ta stilling til riktigheten av de opplysninger som framkom i tiltaltes forklaring og som ble gjengitt i den påklagede nyhetsmeldingen. Etter utvalgets mening har Nettavisen handlet i tråd med vanlige journalistiske og presseetiske prinsipper når det gjelder referat fra en åpen rettssak. Ut fra pressens referatprivilegium kan ikke Nettavisen kritiseres for ikke samtidig å bringe andre vitners utsagn, når disse ennå ikke var avgitt. Nettavisen har ikke brutt god presseskikk.»

Dagbladet har imidlertid forståelse for at klager fant omtalen av seg selv belastende, og avisen fant det derfor riktig å la klager slippe til med sin versjon av hendelsen i en egen artikkel i Dagbladet før han vitnet. Det vises også til at Dagbladet oppdaterte den opprinnelige artikkelen med en kommentar fra Møllerhaug (se vedlagte artikler).

Dagbladet opplyser til slutt at Høiness og hennes mann har anmeldt klager og hans samarbeidspartner for forsøk på datainnbrudd. Politiet har ikke landet denne saken ennå.

Klageren skriver: «Jeg bestrider ikke det som skrives om referatprivilegiet, og har samme forståelse om at et media fritt kan referere injurierende og ærekrenkende uttalelser som kommer frem i for eksempel i en rettssak. Imidlertid er jeg uenig i at dette fritar mediene fra å ta inn tilsvær og imøtegåelser fra dem som blir rammet av anklagene. Dette mener jeg i særdeleshet gjelder Dagbladet.no, som i denne saken fikk en ganske umiddelbar henvendelse fra meg og hadde flere muligheter til å slippe til/rette opp artikkelen i løpet av ettermiddagen/kvelden den aktuelle dagen.»

At Dagbladet har sluppet til klager på et senere tidspunkt, mener klager er irrelevant. «Den første nettartikkelen hadde en enorm eksponering og «lever sitt liv» uavhengig av senere oppslag i saken. Dagbladet har her etter min mening også misforstått hele poenget med VVP 4.14 om behovet for samtidig imøtegåelse ved særlig alvorlige anklager.» Det vises til at omtalen har ført til en rekke uheldige konsekvenser for hans firma. «På tross av senere artikler som meg med tilsvær, blir jeg stadig (senest i dag) møtt med anklager og spørsmål som viser sensitiviteten i dette. Anklagene er basert på den første artikkelen i Dagbladet.no. Jeg har også vært innkalt til møter på to advokatkontorer hvor jeg er blitt avkrevd redegjørelser, hovedsakelig fordi den første artikkelen ble stående uimotsagt. Det er også all mulig grunn til å tro at jeg nå er «ute» av leverandørlisten til viktige mulige oppdragsgivere.»

Dagbladet står fast på pressens referatprivilegium i rettssaker. «Dagbladet – og pressen generelt – må kunne referere fra åpen rett uten samtidig å måtte innhente samtidig imøtegåelse fra samtlige berørte parter før publisering.» Avisen avviser derfor at Møllerhaug kan påberope seg retten til samtidig imøtegåelse (VVP 4.14) i denne saken.

Dagbladet skriver videre at privatetterforskeres metoder sto sentralt i rettssaken. Det vises til artikler der begge parter synspunkter - både påstandene om hacking og Møllerhaugs tilbakevisning av dem - er gitt god plass i Dagbladets dekning. «Vi mener Dagbladet har framvist en balansert dekning i denne saken.»

«Saken som Møllerhaug klager oss inn for ble publisert på db.no mandag 17. mars klokka 16.17. Møllerhaugs samarbeidspartner, Terje Helland, tok kontakt med Dagbladet litt seinere på ettermiddagen. Dagbladets journalist - som da fortsatt satt i retten - tok så kontakt med Helland på epost og spurte om hvor Møllerhaug var å treffe. Eposten ble sendt kl 17.57. Retten holdt på til mellom klokka 18 og 19 den dagen. Dagbladet journalist ringte så Møllerhaug. Vi ble enige om at Møllerhaugs versjon av saken skulle publiseres på db.no. Møllerhaug fikk manus til gjennomlesing på epost klokka 23.30. Han returnerte manus til journalisten klokka 00.08. Det var enighet om innholdet i artikkelen. Saken ble publisert på db.no tirsdag 18. mars klokka 10.08. (se vedlegg) [...] Samtidig legger Dagbladet inn et avsnitt i den opprinnelige saken på db.no (publisert mandag 17. mars) der Dagbladet skriver at Møllerhaug avviser påstandene i retten om datatyveri som fullstendige grunnløse. I denne saken lenker vi også til saken med intervjuet med Møllerhaug der han grundig tilbakeviser påstandene i retten (publisert 18. mars). I tillegg brakte db.no et grundig referat fra Møllerhaugs vitnemål i retten to dager seinere (torsdag 20. mars). Tittel og ingress er som følger: “-Vi har jo ikke gjort noen inntrengning. Sikkerhetseksper Stein Møllerhaug forsvarer forsøket på å oppfange signaler fra Mona Høiness’ PC.”»

Klager kom tilbake etter avsluttet tilsvarsrunde med ytterligere kommentar:

«1. Dagbladet har ikke foretatt noe korrekt «referat» i denne saken, men har dekket saken slik journalisten forsto den og tolket det som ble sagt. Jeg har flere ganger - også pr. mail, fått bekreftet at Mette Yvonne Larsen IKKE har sagt om meg det Dagbladet skriver. [...] Selv om jeg fortsatt mener at «referatprivilegiet» ikke fritar Dagbladet for å gi meg rett til samtidig tilsvær, så viser dette at Dagbladet ikke en gang kan påberope seg noe «referatprivilegium».

«2. Det gjøres til et poeng at jeg er «anmeldt» av Mona Høiness for forsøk på datainnbrudd. Denne saken er av Oslo Politikammer nå henlagt, med begrunnelsen «da det ikke foreligger tilstrekkelig grunn til å da de på bakgrunn av informasjonene i saken ikke så noen grunn til å innlede etterforskning.»

Dagbladet svarte: «Vedr. pkt 1: Vi har ikke mottatt noen henvendelse fra advokat Mette Yvonne Larsen der hun ber Dagbladet korrigere sitatet. Vedr. pkt 2: Vi tar Møllerhaugs opplysninger til etterretning.»

PFU ba sekretariatet, på grunn av nye opplysninger tett opptil PFU-møtet, om å få saken mer opplyst. Sekretariatet ba derfor klager om å utdype påstandene om feil i artikkelen.

Klager kom tilbake med følgende kommentar: «Jeg har bare en kort kommentar som følger nedenfor: At Mette Yvonne Larsen ikke har bedt om korrigering av sitatet, skyldes at det for henne ikke var noe sentralt punkt at hun ble feilsitert. Det sentrale i denne saken er at sitatet uansett er feil og at Dagbladet har laget sin egen versjon av det som er sagt og ikke et referat. At artikkelen ikke er korrekt, gjør jo selvsagt saken mer alvorlig og graverende.»

Klager la med et vedlegg i form av en epost fra Mette Yvonne Larsen og emne «SV: Vedrørende hva som hendte under Høinessaken» Her skriver Larsen: «Jeg fastholder at jeg aldri har sagt at du har "hacket" deg inn på hennes PC. Kom gjerne med et forslag til tekst til meg.»

Dagbladet merker seg at Møllerhaugs opplysninger om den påståtte feilen er datert 31. juli 2014, og hentes fra en epost datert 24. mars. «Dagbladet var i kontakt med advokat Mette Yvonne Larsen flere ganger under rettsforhandlingene. Hun har verken før eller etter rettsforhandlingene bedt Dagbladet trykke rettelse eller presisering av utsagnet vi siterte henne på fra retten i Dagbladet 17. mars 2014.» Ellers viser Dagbladet til øvrige redegjørelse i denne saken.